

**ТОВ «МЕТІНВЕСТ ХОЛДИНГ»
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«СУЧАСНА МЕТАЛОПРОДУКЦІЯ ТА МЕТОДИ ЇЇ ВИРОБНИЦТВА»**

Рівень вищої освіти	післядипломна освіта для осіб з вищою освітою (підвищення кваліфікації)
спеціальність	132 Матеріалознавство
галузь знань	13 Механічна інженерія

Розглянуто і затверджено на засіданні
Вченої ради ТОВ Технічний університет
«МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
Протокол № 5/1 від «03» _12_____ 2020 р

Голова Вченої ради
_____ О. С. Поважний

Маріуполь, 2020

ОП розроблено проектною групою у складі:

1. Єрьомкін Євген Анатолійович, доцент кафедри «Організація та автоматизація виробництва», канд. техн. наук, доцент	голова проектної групи
2. Пашнський Володимир Вікторович, професор кафедри «Організація та автоматизація виробництва», д-р техн. наук.	член проектної групи
3. Бойко Ігор Олександрович, доцент кафедри «Організація та автоматизація виробництва», канд. техн. наук.	член проектної групи

Узгоджено:

В. о. завідувача кафедри:

І. В. Шкрабак, д-р екон. наук, професор

Перший проректор – проректор з навчальної роботи:

Н. Ю. Рекова, д-р екон. наук, професор

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу ТОВ «Технічний університет «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА».

ПЕРЕДМОВА

Освітня програма розроблена на основі таких нормативних документів та рекомендацій:

1. Про вищу освіту: Закон України №1556-VII від 01.07.2014 р.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010: Наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. №327.
URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>.
3. Про професійний розвиток працівників: Закон України №4312- VI від 12.01.2012р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text//>
4. Положення про підвищення кваліфікації керівників, професіоналів та фахівців організацій, установ, підприємств в ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
5. Захарченко В.М., Луговий В.І, Рашкевич Ю.М., Таланова Ж.В., Кремень В.Г. (ред..) Розроблення освітніх програм. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. - 120 с.

1. Профіль освітньої програми

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти	Товариство з обмеженою відповідальністю «Технічний університет «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
Офіційна назва освітньої програми	Сучасна металопродукція та методи її виробництва
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації.
Мета програми	Набуття нових та/або вдосконалення раніше набутих предметно-спеціальних компетентностей в галузі матеріалознавства за рахунок оволодіння слухачами курсів підвищення кваліфікації системними знаннями про створення і застосування нових матеріалів, вплив умов отримання та різноманітних факторів (температура, тиск, , зовнішнє середовище тощо) на їх структуру, фізичні, хімічні, технологічні, експлуатаційні та інші властивості та характеристики, методи управління властивостями матеріалів на основі уявлень з теоретичної механіки, фізики та хімії твердого тіла, структурного аналізу, фазових перетворень, теплового впливу, легування, поверхневих та капілярних явищ при створенні матеріалів з необхідним комплексом експлуатаційних характеристик.
Напрями програми	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток професійних компетентностей (загальні основи металургійного виробництва, сучасні аспекти виробництва та обробки матеріалів,, діджиталізація металургійного виробництва); - екологізація металургійного виробництва; - охорона праці у галузі.
Обсяг програми	180 годин/6 кредитів
Вид підвищення кваліфікації	За програмою підвищення кваліфікації
Форма підвищення кваліфікації	Очно-дистанційна
2 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з розробкою, застосуванням, виробництвом та випробуванням металевих, неметалевих та композиційних матеріалів та виробів на їх основі, у професійній діяльності та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів фізики, хімії та механічної інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї та реалізовувати їх у вигляді обґрунтованих інноваційних рішень (креативність). ЗК 4. Навички використання новітніх інформаційних технологій. ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 6. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

	<p>ЗК 9. Здатність працювати автономно та в команді, у тому числі у складі багатoproфільної групи фахівців.</p> <p>ЗК 10. Здатність до подальшого автономного та самостійного навчання на основі новітніх науково-технічних досягнень.</p>
Фахові компетентності	<p>ФК 1. Здатність застосовувати відповідні кількісні математичні, фізичні і технічні методи і комп'ютерне програмне забезпечення для вирішення інженерних матеріалознавчих завдань.</p> <p>ФК 2. Здатність забезпечувати якість матеріалів та виробів.</p> <p>ФК 3. Здатність критичного аналізу та прогнозування характеристик нових та існуючих матеріалів, параметрів процесів їх отримання та обробки.</p> <p>ФК 4. Спеціалізовані концептуальні знання новітніх методів та методик моделювання, розробки та дослідження матеріалів.</p> <p>ФК 5. Знання основних груп матеріалів та здатність обґрунтовано здійснювати їх вибір для конкретних умов експлуатації.</p> <p>ФК 6. Здатність застосовувати отримані знання для стандартизації, сертифікації й акредитації процесів отримання металів, матеріалів та виробів.</p> <p>ФК 7. Знання основних технологій виготовлення, оброблення, випробування матеріалів та виробів, здатність обґрунтовано здійснювати їх вибір для конкретного використання.</p> <p>ФК 8. Здатність застосовувати системний підхід до вирішення прикладних задач при виробництві, обробці, експлуатації та утилізації матеріалів та виробів.</p> <p>ФК 10. Здатність розробляти та впроваджувати заходи з підвищення надійності, ефективності та безпеки при проектуванні процесів отримання матеріалів та термічної обробки виробів.</p> <p>ФК 11. Здатність здійснювати аналіз техніко-економічних показників, безпеки застосування та експертизи конструкторсько-технологічних рішень щодо процесів та обладнання.</p> <p>ФК 12. Здатність оцінювати показники надійності та ефективності функціонування виробів.</p>
Очікувані результати навчання	<p>1. Знати та вміти використовувати знання фундаментальних наук, що лежать в основі відповідної спеціалізації матеріалознавства, на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми.</p> <p>3. Визначати екологічно небезпечні та шкідливі фактори професійної діяльності шляхом попереднього аналізу та корегувати зміст діяльності з метою попередження негативного впливу на навколишнє середовище.</p> <p>4. Дотримуватися вимог галузевих нормативних документів.</p> <p>5. Уміти застосувати свої знання для вирішення проблем в новому або незнайомому середовищі.</p> <p>6. Уміти поєднувати теорію і практику для розв'язування завдань матеріалознавства.</p> <p>7. Розуміти будову металевих, неметалевих, композиційних та функціональних матеріалів та обирати оптимальні методи модифікації їх властивостей. Кваліфіковано вибирати матеріали для виробів різного призначення.</p>

	<p>8. Знати і використовувати методи фізичного і математичного моделювання при створенні нових та удосконаленні існуючих матеріалів, технологій їх виготовлення.</p> <p>9. Здійснювати технологічне забезпечення виготовлення матеріалів та виробів з них.</p> <p>10. Обирати і застосовувати придатні типові методи досліджень (аналітичні, розрахункові, моделювання, експериментальні); правильно інтерпретувати результати таких досліджень та робити висновки.</p> <p>11. Володіти методами забезпечення та контролю якості матеріалів.</p> <p>13. Знання основних груп матеріалів та здатність обґрунтовано здійснювати їх вибір для конкретного використання</p> <p>14. Знання принципів, методів та нормативної бази стандартизації, сертифікації й акредитації матеріалів та виробів з них</p>
Форми проведення занять	лекція, практичне заняття, лекція-online, консультація, дистанційна консультація, самостійна робота.

2. Навчально-тематичний план освітньо-професійної програми «Сучасні аспекти металургійного виробництва»

№	Назва теми	Кількість годин				СРС
		всього	лекції	практичні	контроль	
Модуль 1. Загальні основи металургійного виробництва						
1.	Загальна характеристика металургійного виробництва	8	4			4
2.	Матеріалознавство	19	6	2		11
3.	Основи обробки металів тиском	8	2	2		4
4.	Основи термічної та хіміко-термічної обробки	8	4			4
Модуль 2. Сучасні види металопродукції і технології їх виробництва						
1.	Спеціальні сталі, сплави і порошкові матеріали	28	12			16
2.	Методи контролю металургійної продукції	15	4	4		7
Модуль 3. Забезпечення ефективності виробництва металопродукції						
1.	Управління якістю продукції і сертифікація	12	6			6
2.	Сучасні тенденції відновлення і зміцнення інструменту	12	4	4		4
3.	Діджиталізація процесів виробництва металопродукції	4	4			
Модуль 4. Екологічні аспекти металургійного виробництва						
1.	Екологічні аспекти металургійного виробництва	13	4	4		5
Модуль 5. Охорона праці на металургійних підприємствах						

1.	Загальні питання охорони праці в металургії. Промислова безпека	13	4	4		5
Модуль 6. Контрольний блок						
1.	Підсумковий контроль (залік)	10			10	
2.	Підготовка підсумкової роботи	24				24
3.	Захист підсумкової роботи	6			6	
	Всього	180	54	20	16	90

3. Зміст освітніх компонент

Модуль 1 "Загальні питання виробництва металопродукції"

Тема 1 Загальна характеристика металургійного виробництва

Основні відомості по технології доменного виробництва. Принципи відновлення руди в доменному процесі. Газодинамічні процеси в доменній печі. Шлаковий режим доменної плавки. Вдування пиловугільного палива. Отримання чавуну. Устрій доменної печі та допоміжне обладнання доменного цеху

Схеми технологічних процесів виробництва сталі. Особливості киснево - конвертерного виробництва сталі. Переваги та недоліки сучасних способів виробництва якісної сталі. Організація виплавки конвертерної сталі на сучасному металургійному підприємстві. Устрій кисневого конвертера, допоміжне обладнання конверторних цехів

Тема 2 Матеріалознавство

Основи кристалічної будови речовини. Типи кристалічних решіток. Поняття фази і компоненти. Основні фази в сплавах: тверді розчини, хімічні сполуки, інтерметалідні фази. Мікроструктура сплаву, поняття структурних складових. Дефекти кристалічної будови металів

Діаграми стану подвійних систем. Діаграма з необмеженою розчинністю, з обмеженою розчинністю, з евтектичним перетворенням, перитектичним перетворенням. Діаграма стану системи "залізо - вуглець"

Сталь. Структура і властивості сталей. Вплив вуглецю на структуру і властивості сталей. Класифікація сталей, маркування, основні групи сталей. Застосування сталей як конструкційних і інструментальних матеріалів

Чавуни. Структура і властивості сірих, білих і високоміцних чавунів. Вплив хімічного складу на структуру чавунів. Застосування чавунів для виготовлення металопродукції/

Тема 3 Основи обробки металів тиском

Визначення пластичної деформації. Структурні перетворення при пластичній деформації. Вплив пластичної деформації на механічні та фізичні властивості. Явище наклепу. Повернення, полігонізації, статична рекристалізація. Поняття холодної і гарячої пластичної деформації

Вплив ступеня, температури і швидкості деформації на структуру і властивості металу при пластичній деформації. Динамічний повернення і рекристалізація. Сутність термомеханічної обробки, ВТМО, НТМО, контрольована прокатка. Вплив схеми деформації на процес деформування Екструзія, РКУП. Роль зсувних напружень, комбінована пластична деформація.

Тема 4 .Основи термічної та хіміко-термічної обробки

Види термічної обробки. Відпал, нормалізація, гартування, відпуск. Гартування на пересичений твердий розчин, старіння і перестарювання. Локальна термічна обробка.

Хіміко-термічна обробка. Призначення і фізичні основи реалізації. Цементация, азотування, суміщені процеси (нітроцементация, карбонітрування). Борирування. Дифузійна металізація: дифузійне хромування, сіліцювання, цинкування.

Модуль 2 "Сучасні види металопродукції і технології їх виробництва"

Тема 1. Спеціальні сталі, сплави і порошкові матеріали

Поняття спеціальних сталей. Класифікація легованих сталей. Вплив легуючих елементів на структуру та властивості сталей і сплавів. Фази в легованих сталях. Особливості протікання фазових перетворень в легованих сталях.

Будівельні низьколеговані сталі: для холодного штампування ферито-перлітні, підвищеної міцності, підвищеної корозійної стійкості, арматурні, рейкові Принципи та мета легування будівельних сталей, ефективність їх використання замість вуглецевих сталей. Ефективність застосування термообробки і контрольованої прокатки при виробництві листів і сортових профілів прокату для будівництва.

Машинобудівні леговані поліпшуємі сталі, їх класифікація по системам легування. Вплив основних легуючих елементів (Cr, Ni, Mn, Si, Mo) на структуру і властивості сталей. Особливості термічної обробки виробів з легованих поліпшуємих сталей. Запобігання відпускнуї крихкості сталей. Підшипникові леговані сталі. пружинні сталі

Машинобудівні леговані сталі для цементации і азотування. Характеристика основних груп сталей для цементации і нітроцементации, мета їх легування і мікролегування.

Інструментальні сталі. Загальні вимоги до інструментальних сталей, їх класифікація. Сталі для ріжучого інструменту, їх основні групи. Леговані інструментальні сталі. Швидкорізальні сталі. Штампові сталі, їх класифікація. Матеріали прокатних валків

Зносостійкі сталі і сплави. Високовуглецеві сталі. Високомарганцева аустенітна сталь (сталь Гатфільда), її склад, структура та властивості. Метастабільні аустенітні сталі, їх склад, структура та властивості. зносостійкі чавуни

Корозійностійкі жаростійкі і жароміцні сталі. Принципи легування, основні групи, Феритні корозійностійкі сталі. Мартенситні і мартенсито-феритні корозійностійкі сталі. Аустенітні корозійностійкі сталі. Аустеніто-феритні сталі, їх переваги та недоліки у порівнянні з однофазними аустенітними сталями

Інструментальні порошкові матеріали. Спечені швидкорізальні сталі, карбідосталі, тверді сплави, надтверді матеріали. Конструкційні порошкові матеріали. Особливості комплексу властивостей, технологічні та економічні переваги при застосуванні

Тема 2. Методи контролю металургійної продукції

Принципи організації контролю продукції в процесі виробництва. Класифікація видів контролю. Основні нормативні документи в галузі контролю продукції.

Визначення хімічного складу сировини, матеріалів, напівфабрикатів і готової металопродукції. Сучасні методики і обладнання для проведення випробувань

Визначення механічних властивостей металопродукції. Основні типи випробувань і нормативна документація, що визначає їх проведення. Сучасні тенденції в розвитку випробувального обладнання та методик проведення випробувань.

Методи оцінки структури металопродукції. Мікроаналіз, макроаналіз, фрактографія, дефектоскопія.

Модуль 3 Забезпечення ефективності виробництва металопродукції

Тема 1. Управління якістю продукції і сертифікація

Основні поняття систем менеджменту якості продукції (СМЯ). Основні стандарти в галузі управління якістю продукції. Сімейство міжнародних стандартів ISO 9000 та їх імплементація в Україні

Структура і основні особливості СМК відповідно до стандарту ISO 9001: 2015

Сертифікація. Поняття сертифікації продукції. Основні види міжнародних сертифікатів в області виробництва металопродукції. Принципи організації робіт при проходженні сертифікації продукції.

Тема 2. Сучасні тенденції відновлення і зміцнення інструменту

Характеристика причин виходу з ладу інструментів і обладнання. Види зносу. Їх природа, механізми процесів зносу.

Заходи щодо зниження швидкості зносу інструментів і обладнання та запобігання катастрофічного зносу і поломок

Методи відновлення зношених деталей. Наплавлення зношеного шару. Технологія наплавлення й устаткування для її реалізації.

Типи наплавлювальних матеріалів, принципи вибору матеріалів для відновлення деталей і вузлів. Сучасні тенденції в розробці ефективних технологій відновлення.

Тема 3 Діджиталізація процесів виробництва металопродукції

Автоматизація процесів дослідження властивостей і контролю якості металургійної продукції. Системи аналізу зображень. Автоматичні випробувальні машини.

Моделювання виробничих процесів з метою їх оптимізації та підвищення якості управління. Моделювання роботи вузлів і агрегатів металургійного устаткування

Модулі 4,5 «Екологічні аспекти металургійного виробництва і охорона праці на металургійних підприємствах»

Екологічні технології захисту водного, повітряного басейну. Вплив металургійних підприємств на екологічний стан водного та повітряного середовища. Стратегія управління викидами промислових підприємств металургійного комплексу і моніторинг якості атмосферного повітря і поверхневих вод

Нормативні та законодавчі акти з охорони праці. Система управління охороною праці. Розслідування та ведення обліку нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві. Основи ризик-менеджменту в охороні праці. Вплив небезпечних факторів на організм людини та сучасні методи випробувань засобів індивідуального захисту

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Основними видами поточного оцінювання результатів навчання є: тестування, контроль виконання розрахункових завдань.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів післядипломної освіти у формі підвищення кваліфікації здійснюється на основі підготовки і захисту підсумкової роботи.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за дворівневою національною шкалою (зараховано / не зараховано); 100-бальною шкалою; шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX)

За умови позитивного оцінювання за усіма видами передбаченого програмою поточного контролю знань, виконання і успішного захисту (зарахування) підсумкової роботи здобувач отримує Свідоцтво про підвищення кваліфікації. У разі незарахованої підсумкової роботи здобувач отримує Сертифікат про прослухані ним передбачені програмою курси, за якими має позитивні оцінки поточного контролю результатів навчання.